

ประโยค ๑-๒
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒

แปล โดยพยัญชนะ

๑. สมมาสมพุทฺธสฺส ปน ฅาตกา อสตุตฅาตกา นาม มรฺนตาปี ปเรสฺสํ ชีวิตํ น
 ไวโรเปนฺติ ฯ เต จินฺตยีสฺส มยํ ลิกฺขิตฺตตฺถา กตฺวาสนา มหิสฺสาสา น โช ปน สกฺกา
 อมฺเหติ ปรี ชีวิตา ไวโรเปตุ อตฺตโน กมฺมํ ทสฺเสตฺวา ปลาเปสฺสามาติ ฯ เต กตฺสนฺนาทา
 นิกุขมิตฺวา ยุทฺธํ อารภีสฺส ฯ เตหิ ชิตฺตา สฺวา วิชฺชวภสฺส ปุริสาณํ อนุตฺรนฺตเรณ คจฺจนฺติ
 ผลกนฺตรกณฺณจฺฉิทฺทนฺตราทีหิ นิกุขมฺนฺติ ฯ วิชฺชวโก ทิสฺวา นนฺุ ภณฺเ สากิยา
 อสตุตฅาตกมฺหาติ วทฺนฺติ อถ จ ปน เม ปุริเส นาเสนฺตฺติติ ฯ อถ นํ เอโก ปุริโส อาท
 กิ สามิ นิวตฺติตฺวา โอลเเกสฺตีติ ฯ สากิยา เม ปุริเส นาเสนฺตฺติติ ฯ ตุมฺหากํ โกจิ ปุริโส
 มโต นาม นตฺถิ อิงฺฆ เณ คณฺาเปตฺติติ ฯ คณฺาเปนฺโต เอกสฺสปี ชยํ น ปสฺสิ ฯ โส
 ตโต นิวตฺติตฺวา เย เย ภณฺเ สากิยมฺหาติ ภณฺนฺติ สพฺเพ มาเรถ มาตามทสฺส ปน เม
 มทานามสฺกฺกสฺส สฺนฺติเก จิตานํ ชีวิตํ เทถาติ อาท ฯ สากิยา คเหตุพฺพคฺคทณฺเ อปฺสฺสนฺตา
 เอกจฺเจ ตินํ ทํลิตฺวา เอกจฺเจ นพฺ คเหตุวา อฏฺจํสฺส ตุมฺเห สากิยา โนติ ปุจฺฉิตา ยสฺมา
 เต มรฺนตาปี มุสวาทํ น ภณฺนฺติ ตสฺมา ตินํ ทํลิตฺวา จิตา โน สากิโก ตินฺนฺติ
 วทฺนฺติ นพฺ คเหตุวา จิตา โน สากิโก นไฟฺติ วทฺนฺติ ฯ เต จ มทานามสฺส สฺนฺติเก จิตา
 จ ชีวิตํ ลภีสฺส ฯ (ธมฺมปทฺฏจกถาย ตติโย ภาโค/หน้า ๒๑ - ๒๒)

แปล โดยอรรถ

๒. เสฏฐิ กุลยานํ เอสา กเถตฺติ อฏฺฐ กุฏุมฺพิเก ปกฺโกสาเปตฺวา อัย ทาริกา มงฺคลกฺกาเล นิสฺสิตฺวา สุวณฺณปฺตํ นินฺรุทกปายาสํ ปริภุญฺชนฺตุ มํ อสุจฺฆาทโกติ วทติ อิมิสฺสา โทสํ อโรเปตฺวา อิมํ อิตฺโต นิกฺกขุณฺณตฺติ ฯ เอวํ กิร อมฺมาติ ฯ นาทํ เอวํ วทามิ เอกสฺมี ปน ปิณฺธุจจาริกตฺเถเร ชฺรทฺวารเ จิตฺเต สฺสุโร เม อปฺโปทกํ มชฺฐปายาสํ ปริภุญฺชนฺโต ตํ น มนฺสิกวโรติ อทํ มยฺหํ สฺสุโร อิมสฺมี อตฺตภาเว ปุณฺณํ น กโรติ ปุราณปุณฺณเมว ชาทตฺติ จินฺตตฺวา อติจฺฉนฺน ฆนฺเต มยฺหํ สฺสุโร ปุราณํ ชาทตฺติ อวจํ เอตฺถ เม โภ โทโสติ ฯ อยฺย อิทฺ โทโส นตฺถิ อมฺหากํ ชีตา ยุตฺตํ กเถติ ตฺวํ กสฺมา กุชฺฉสฺสิตฺติ ฯ อยฺยา เอส ตาว โทโส มา โทตฺถ อัย ปน เอกทิวสํ มชฺฉิมยาเม ทาสฺสาสฺสิทฺติ ปริวฺธา ปจฺจาคเทํ อคฺมาสฺสิตฺติ ฯ เอวํ กิร อมฺมาติ ฯ ตาตา นาทํ อณฺเณน การเณน คตา อิมสฺมี ปน เคเห อาชานียวฬฺวย วิชฺชาตฺยา สณฺณปฺปิ อกตฺวา นิสฺสิตฺตุ อยฺยตฺตฺนตฺติ ทนฺนทฺธิปเก คาทาเปตฺวา ทาสฺสิทฺติ สทฺธิ คนฺตฺวา วฬฺวย วิชฺชาตฺยา ปริหารํ การาเปสฺสึ เอตฺถ เม โภ โทโสติ ฯ อยฺย อมฺหากํ ชีตา ตว เคเห ทาสฺสิทฺติปิ อกตฺตพฺพกมฺมํ กโรติ ตฺวํ เอตฺถ กิ โทสํ ปสฺสสฺสิตฺติ ฯ (ธมฺมปทฎฺฐกถาย ตติโย ภาโค/หน้า ๖๑)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ๑-๒
แปล มคอเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. ก็ อ.พระญาติ ท. ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชื่อว่าผู้ไม่ฆ่าซึ่งสัตว์ แม้อยู่ ย่อมไม่ปลงลง ซึ่งชีวิต ของสัตว์ ท. เหล่าอื่น ๆ อ.พระญาติ ท. เหล่านั้น คิดแล้วว่า อ.เรา ท. เป็นผู้ที่มีมืออันศึกษาแล้ว เป็นผู้ที่มีเครื่องผูกสอดอันกระทำแล้ว เป็นผู้ฝึกปรือมาก ย่อมเป็น แต่ว่า อันเรา ท. ไม่อาจแล เพื่ออันปลงลง ซึ่งสัตว์อื่นจากชีวิต อ.เรา ท. จักแสดงแล้ว ซึ่งกรรม ของตน ยังข้าศึก ท. ให้หนีไป ดังนี้ ๆ อ.พระญาติ ท. เหล่านั้น ผู้มีเกราะอันกระทำแล้ว เสด็จออกไปแล้ว ทรงเริ่มแล้ว ซึ่งการรบ ๆ อ.ลูกศร ท. อันอันพระญาติ ท. เหล่านั้นซัดไปแล้ว ย่อมไป โดยระหว่างและระหว่างแห่งบุรุษ ท. ของพระราชาพระนามว่าวิฑูทกะนั้น ย่อมออกไป โดยระหว่าง แห่งที่ ท. มีระหว่างแห่งโล่และระหว่างแห่งช่องแห่งหูกเป็นต้น ๆ อ.พระราชาพระนามว่าวิฑูทกะ ทอดพระเนตรเห็นแล้ว ตรัสแล้วว่า แนะพนาย อ.เจ้าศากยะ ท. ย่อมกล่าวว่า อ.เรา ท. เป็นผู้ ไม่ฆ่าซึ่งสัตว์ ย่อมเป็น ดังนี้ มิใช่หรือ ก็แล ครั้นเมื่อความเป็นอย่างนั้นมิใช่ อ.เจ้าศากยะ ท. ย่อมยังบุรุษ ท. ของเราให้พินาศ ดังนี้ ๆ ครั้งนั้น อ.บุรุษ คนหนึ่ง กราบทูลแล้วว่า ข้าแต่เจ้า อ.พระองค์ เสด็จกลับแล้ว ตรวดดูแล้ว หรือ ดังนี้ กะพระราชาพระนามว่าวิฑูทกะนั้น ๆ อ.พระราชาพระนามว่าวิฑูทกะนั้น ตรัสแล้วว่า อ.เจ้าศากยะ ท. ย่อมยังราชบุรุษ ท. ของเราให้ พินาศ ดังนี้ ๆ อ.บุรุษนั้น กราบทูลแล้วว่า อ.บุรุษไร ๆ ของพระองค์ ชื่อว่าเป็นผู้ตายแล้ว ย่อมไม่มี เชิญเถิด อ.พระองค์ จงยังบุคคลให้หนีอยู่ซึ่งบุรุษ ท. เหล่านั้น ดังนี้ ๆ อ.พระราชา พระนามว่าวิฑูทกะนั้น ยังบุคคลให้หนีอยู่ ไม่เห็นแล้ว ซึ่งความสิ้นไป แห่งบุรุษแม้คนหนึ่ง ๆ อ.พระราชาพระนามว่าวิฑูทกะนั้น เสด็จกลับแล้ว จากที่นั้น ตรัสแล้วว่า แนะพนาย อ.ชน ท. เหล่าใด เหล่าใดย่อมกล่าวว่า อ.เรา ท. เป็นศากยะ ย่อมเป็น ดังนี้ อ.ท่าน ท. จงยังชน ท. เหล่านั้น เหล่านั้น ทั้งปวง ให้ตาย แต่ที่ อ.ท่าน . จงให้ ซึ่งชีวิต แก่ชน ท. ผู้ดำรงอยู่แล้วในสำนัก ของเจ้าศากยะพระนามว่ามหานามะ ผู้เป็นพระเจ้าตา ของเรา ดังนี้ ๆ อ.เจ้าศากยะ ท. ไม่เห็นอยู่ ซึ่งวัตถุเป็นเครื่องถือเอาอันตนพึงถือเอา บางพวก ได้ยินคาบซึ่งหญ้าอยู่แล้ว บางพวก ได้ยินถือ

ซึ่งไม้้ออยู่แล้ว อ.เจ้าศากยะ ท. อันราชบุรุษของพระราชานามว่าวิฑูทกะ ท. ถามแล้วว่า
 อ.ท่าน ท. เป็นเจ้าศากยะ ย่อมเป็น หรือ หรือว่า อ.ท่าน ท. เป็นเจ้าศากยะ ย่อมเป็น ทามิได้ ดังนี้
 อ.เจ้าศากยะ ท. เหล่านั้น แม้อยู่ ย่อมไม่กล่าวซึ่งมุสาวาท เหตุใด เพราะเหตุนั้น อ.เจ้าศากยะ ท.
 ผู้ยืนคาบซึ่งทัญญาอยู่แล้ว ย่อมกล่าวว่า อ.ศากยะ ทามิได้ อ.ทัญญา ดังนี้ อ.เจ้าศากยะ ท.
 ผู้ยืนถือซึ่งไม้้ออยู่แล้ว ย่อมกล่าวว่า อ.ศากยะ ทามิได้ อ.ไม้้อ ดังนี้ อ.เจ้าศากยะ ท. เหล่านั้น
 ด้วย อ.เจ้าศากยะ ผู้ดำรงอยู่แล้วในสำนักของเจ้าศากยะพระนามว่ามหานามะด้วย ได้แล้วซึ่งชีวิต ฯ

แปล โดยอรธ

๒. เศรษฐี คิดว่า นางวิสาขา นี้ พุดดี จึงให้เชิญภุมมพิทั้ง ๘ คนมา แล้วบอกว่า นางเด็ก
 คนนี้ พุดกะข้าพเจ้าผู้กำลังนั่งรับประทานข้าวปายาสชั้นในถาดทองในงามมงคลว่า เป็นผู้กินของ
 ไม่สะอาด พวกท่านจงยกโทษนางวิสาขานี้ขึ้นแล้ว จุดคร่านางนี้ออกไปจากเรือนนี้เสีย ฯ ภุมมพิ
 สอบถามนางวิสาขาว่า นัยว่า เป็นอย่างนั้นหรือ แม่คุณ ฯ นางวิสาขา กล่าวตอบว่า ดิฉันมิได้พุด
 อย่างนั้น แต่ เมื่อพระเถระผู้ถือเทียวบิณฑบาตเป็นวัตร รูปหนึ่ง ยืนอยู่แล้วที่ใกล้ประตูเรือน
 พ่อผัวของดิฉัน กำลังรับประทานข้าวปายาสมีน้ำน้อยอยู่ มิได้ใส่ใจท่าน ดิฉันคิดว่า พ่อผัว
 ของเรา ไม่ทำบุญในอัฐภาพนี้ บริโภคอยู่แต่บุญเก่าแท้ ๆ จึงได้พุดว่า นิมนต์โปรดข้างหน้าเถิด
 เจ้าข้า พ่อผัวของดิฉัน กำลังบริโภคของเก่าอยู่ ในเรื่องนี้ ดิฉันมิโทษอะไร ฯ ภุมมพิกล่าวว่า
 พ่อเจ้าในเรื่องนี้ ธิดาของพวกเราพุดถูกต้อง เหตุไรเล่า ท่านจึงโกรธ ฯ เศรษฐีกล่าวว่า พ่อเจ้า
 ทั้งหลาย โทษนี้ยกไว้ก่อน แต่วันหนึ่งในมัชฌิมยาม นางเด็กคนนี้มีทาสชายหญิงแวดล้อม ได้ไป
 หลังเรือน ฯ ภุมมพิสอบถามว่า นัยว่า เป็นอย่างนั้นหรือ แม่คุณ ฯ นางวิสาขา กล่าวตอบว่า
 พ่อท่านทั้งหลาย ดิฉันไปเพราะเหตุอื่นทามิได้ แต่ เมื่อนางฟ้าแม่มาอาชาไนย ตกถูกใกล้เรือนนี้
 ดิฉันคิดว่า การที่เรามิได้ทำความสำคัญ (อะไรเลย) นิ่ง (เฉย) อยู่ ไม่ควร จึงให้คนถือคบเพลิง
 มีด้ามไปกับพวกนางทาสี ให้ช่วยกันกระทำการแลดูรักษาแก่แม่ฟ้าที่ตกถูกแล้ว ในเรื่องนี้ ดิฉัน
 มิโทษอะไร ฯ ภุมมพิกล่าวว่า พ่อเจ้า ธิดาของพวกเรา ทำงานที่แม่พวกนางทาสีในเรือนของท่าน
 ก็ไม่พึงทำ ในเรื่องนี้ ท่านเห็นโทษอะไร ฯ

พระราชพุทธิญาณวงศ์ ธรรมรัตน์ วัดปากน้ำ
 สนามหลวงแผนกบาลี

เฉลย.
 ตรวจแก้.